

L'EVANGELISTA SANT JOAN: IDEES CARACTERISTIQUES. DISQUISITIO HISTORICO-EXEGETICA QUAM PRO OBTINENDO LECTORATU GENERALI COMPOSUIT P. JOSEPH TREPAT I TREPAT, O. F. M. (1).

IDEES CARACTERÍSTIQUES

La Bíblia realitza plenament l'ideal de la bella varietat dintre de la unitat: unitat d'autor principal, Déu; varietat d'autors secundaris, els homes que han servit d'instruments. Unitat central d'objecte, Jesucrist; al voltant d'aqueix centre, quina varietat de personatges i de fets! Unitat harmònica de doctrina al costat de la varietat infinita d'idees. Unitat literària general provinent d'aqueixa unitat d'idees i d'objecte central; riquíssima varietat, però, d'estils, de gèneres literaris, poesia, història, profecia, simbolisme. I és que Déu ha concebut tal obra, d'on li ve la unitat harmònica; ha volgut, però, servir-se de multitud d'homes com d'instruments, no mecànics, ans lliures, racionals, que aportaven a l'obra la seva formació literària, o mancança d'aital formació, el seu caràcter, el seu ambient: per això aqueixa bella varietat: Déu suggerint, il·luminant, guiant els autors sagrats, ha utilitzades, mai anul·lades, les facultats d'escriptor pròpies dels autors sagrats.

I així, pel que fa als Evangelis, bo i tractant els quatre evangelistes d'un mateix objecte, la biografia de Jesús, cadascun d'ells porta un segell literari inconfusible amb els altres tres. Resumint-ne en breus paraules les característiques de contingut i forma, podem dir que el primer, Sant Mateu, porta una empremta més que res israelita, d'estil pompàtic i amb simetria, de pensa i parla hebraica: el seu evangeli és una narració sistemàtica que sol donar els fets sencers, i ens presenta Jesús com el Messias promès al poble d'Is-

(1) Veg. ANALECTA, vol. I, p. 83.

Per a aquest treball m'han servit de guia: Lépin, *La valeur historique du quatrième Évangile*; J. B. Frey, *Le concept de "vie" dans l'Évangile de saint Jean*, en *Biblica*, I, 1, 2; Mangelot, *Saint Jean Évangéliste*, en *Dictionnaire de la Bible*, III (p. 116), 1159 ss. Crec, però, haver-lo refet de bell nou. L'obra del P. Lagrange, *Saint Jean* (París, 1925), no la tenia entre mans; més tard he vist les seves teories, que no contradueixen les aquí donades, per la qual cosa no calia utilitzar-les.

rael. El segon, Sant Marc, duu segell més aviat gentil i romà: estil concís, els fets sol resumir-los, els discursos només insinuar-los: la seva obra, més que narració històrica, són memòries; que per altra banda es delecta en menuts detalls: i fa ressortir la potència taumatúrgica de Jesús, la qual cosa devia ésser particularment placèvol als romans. El tercer, Sant Lluç, gentil com era, té un caràcter universalista, hellènic: és un ver historiador d'estil prou correcte, ordenat; que presenta els fets en llur nexa íntim, de mètode didàctic: i ens dóna un Jesús, Salvador de tots els homes.

Després tenim Sant Joan, l'evangelista espiritual i teòleg, que en alguns quadrets selectes que fan de marc a les paraules del Crist més sublims i enlairades, ens revela el que els seus antecessors no havien notat gaire: Jesús Fill únic del Pare, i Déu com Ell: les seves relacions més íntimes i sublims amb les ànimes cristianes (2).

La història i la tradició ens han pintat Sant Joan com una ànima contemplativa, mística: corpresa, més que pels fets, per les idees, i encara d'entre les idees, per les que es toquen amb el simbolisme: un oriental i semita, nascut a la vora del poètic llac de Tiberíades, cridat de jovenet al seguici de Jesús; així com Sant Pere esdevingué el cap del Col·legi apostòlic, Sant Joan n'era el cor: tots recordarem, entre altres, tres fets que signifiquen la seva posició i expliquen el seu caràcter: el d'haver recolzat son cap en el pit de Jesús com el Benjamí dels dotze; l'haver rebut encomanada la Verge Maria, que certament acabaria d'influir en la seva espiritualitat, i l'ésser arribat a una extremada vellesa que el féu assistir d'espectador i actor al primer contacte i lluita entre la teologia cristiana i els sistemes idealistes de les heretgies asiàtiques.

Aqueix caràcter, doncs, místic, contemplatiu, que s'enlaira a les regions serenes de les idees — com l'àguila que és el seu símbol — haurà de traspuar i influir en els seus escrits.

Així serà permès de parlar de les idees joàniques, de les idees que caracteritzen els escrits de l'amable Sant Joan evangelista: i dic *característiques*, no exclusives: sinó que en Sant Joan prenen un relleu més albirador i marcat degut a la insistència amb què en parla, al paper principal que representen en la seva ideologia sagrada.

“El que constitueix pròpiament l'estil joànic — deia Alfred Loisy, si bé en altre esperit (3) — és l'ús constant dels mots *vida, resurrecció, llum, tenebres, carn, esperit, món, judici*, en un sentit diferent dels [Evangelis] Sinòptics.“

Com que no és factible en una conferència esgotar la matèria, he escollit les idees joàniques que més ressurten:

(2) Cf. Ellicoth, *Life of Jesus...*, p. 46.

(3) *Le quatrième Évangile* (Paris, 1903), p. 54.

I. El Verb de Déu. — II. La Vida i la Mort. — III. La Llum i les tenebres. — IV. El món. — V. La Veritat.

Per altra banda — i quasi serà inútil fer-ne memòria — el nostre estudi suposa provada l'autenticitat i valor històrica dels escrits joànics: quan no, per la raó abans dita: perquè una idea es trobi únicament o particular en un llibre sagrat, res no significa contra la inspiració. “L'atenció del nostre evangelista ha pogut fixar-se amb preferència en aquestes ensenyances de Jesús, perquè s'adeien més a les tendències místiques de la seva ànima, com millor adaptades a la idea que tenia del diví Mestre; ha pogut [per tant] servir-ne un record més exacte; el pròleg [de l'Èvangeli] i les seves cartes proven que aqueixes idees eren l'objecte de les seves meditacions i ensenyances. Res no hi ha d'estrany, doncs, que d'entre els discursos de Jesús hagi triat i fet notar aquests en els quals el Salvador feia ressortir aqueixes idees” (4).

VERBUM DEI — JESÚS EL VERB DE DÉU

En els Sinòptics i altres escrits neotestamentaris porta Jesús diversos noms per a denotar la seva personalitat i relacions amb Déu Pare, i amb els fidels: per exemple és anomenat:

pel que fa a la seva Perso- nalitat	{	<i>Fill de Déu</i> : Mt. 16, 16; Ioh. 6, 70; 9, 35; Act. 9, 20, etc.
		<i>Fill de l'home</i> : Mt. 10, 23; 11, 19; 17, 9; Mc. 2, 10; Lc. 5, 24; Ioh. 5, 27; 6, 53.
		<i>Fill de Josep</i> : Lc. 3, 23; Ioh. 1, 45.
		<i>Fill de Maria</i> : Mc. 6, 3.
		<i>Fill d'Abraham</i> : Mt. 1, 1.
		<i>Fill de David</i> : Mt. 1, 1, 20; 9, 27; Mc. 10, 47; Lc. 18, 38.
		<i>Salvador</i> : Lc. 2, 11; Ioh. 4, 42.
		<i>Senyor</i> (Rabbuni, Rabbi): Mt. 26, 25.49; Ioh. 1, 39.49; 3, 2; 4, 31. <i>Senyor</i> (Κύριος): Lc. 7, 10; 10, 1; Ioh. 13, 13; 21, 7.

(4) Lépin, *La valeur historique du quatrième Évangile*, IIe partie (3e éd., Paris, 1910), pp. 195-6.

pel que mira
a les seves re-
lacions amb
els fidels

Profeta: Mt. 21, 11; Lc. 7, 16; Ioh. 4, 19.

Apòstol: Heb. 3, 1.

Pastor: Heb. 13, 20; 1 Petr. 2, 25. *Príncep dels Pastors*:
1 Petr. 5, 4.

Mitjancer entre Déu i els homes: Heb. 8, 6; 9, 15; 12, 24;
Gal. 3, 20; 1 Tim. 2, 5.

Mestre (διδάσκαλος): Mt. 23, 8; (καθηγητής, ib. v. 10; ἐπιστά-
της, Lc. 5, 5; 8, 24). (Cf. l. par.)

Sacerdot: Heb. 5, 6; 7, 17. *Bisbe*: 1 Petr. 2, 25. *Pontí-
fex*: Heb. 3, 1; 4, 14.15; 5, 10; 7, 26; 9, 11.

Rei: Lc. 23, 2, 3, 38; Mt. 27, 37; Mc. 15, 26; Ioh. 18, 37;
19, 19.

Espòs (νυμφίος): Mt. 9, 15; Ioh. 3, 29.

En Sant Joan, però, trobem noms exclusius, desconeguts dels altres au-
tors sagrats, i són:

1. *Anyell de Déu*: 1, 29.36; Apoc. 5, 12; 7, 17, *passim*.
2. *Alfa i Omega*, principi i fi: Apoc. (1, 8; 21, 6); 22, 13.
3. *Messias*: Ioh. 1, 42; 4, 25.
4. *L'Unigènit del Pare*: 1, 14.18; 3, 16, 18; 1 Ioh. 4, 9.
5. *Verb de Déu*: 1, 1-14; 1 Ioh. 1, 1; Apoc. 19, 13.

(Cf. *Dictionnaire de la Bible*, art. *Jésus-Christ*, III, 1426-7.)

Ben mirat no cal exagerar-ne la importància: més que la paraula o fór-
mula en si, cal tenir en compte el significat que elles enclouen.

Així pel que fa a la primera denominació, l'"*Anyell de Déu*", qui es-
borra els pecats del món, mort per a nostra Redempció: la idea no és ori-
ginal de Sant Joan: l'Anyell Pasqual, amb la sang del qual s'alliberaven els
israelites de l'Àngel exterminador (Ex. 12); les dites d'Isaïas (53, 7) par-
lant del Messias pacient "com ovella portada a l'escorxador, com anyell
que no bela davant del qui el ton, així ell no obrirà els llavis": podien
haver inspirat el Baptista, en boca del qual apareix la denominació per pri-
mera vegada. I abans que Sant Joan parlés en l'Apocalipsi de l'Anyell mort
pels pecats dels homes, ja Sant Pere (1 Petr. 1, 19) escrivia que "haviem
estat redimits per la sang del Crist preciosa, com que era d'Anyell sense
màcula".

Alfa i Omega, segons la usança greco-semita d'alfabets místics, vol dir
principi i fi de totes les coses, com l'interpreta el mateix Apocalipsi, refe-
rint-lo dues vegades (1, 8; 21, 6) a Déu Pare; i una vegada se l'apropia
Jesús (22, 13) atribuint-se per tant la Divinitat.

La frase és exclusiva de Sant Joan, i quant a la idea enclosa, ho sem-
blaria també si només teníem en compte els Sinòptics; en Sant Pau, però,

trobem frases d'igual significat (Col. 1, 16, 17): "totes les coses foren fetes per Ell i per a Ell; i en Ell subsisteixen". (1 Cor. 8, 6) "per a nosaltres no hi ha més que un Senyor, Jesucrist, pel qual són totes les coses, i nosaltres per a Ell". Val a dir que Jesús és principi i fi de totes les coses.

Messias és el nom aramaic de Χριστός (Christus), Crist; els Sinòptics l'usen sempre en la traducció grega; com també el mateix Sant Joan fora de dos textos. Per tant no hi ha motiu de controvèrsia, tractant-se d'identíc nom si bé en diferent llengua.

L'Unigènit del Pare: és denominació virtualment continguda en cada frase sinòptica i paulina referent a la filiació divina de Jesús: és el Fill de Déu per excel·lència; al qual solament són aplicats tots els atributs de la Divinitat.

Jesús Verb de Déu:

Sembla realment que només Sant Joan ha usat aquesta denominació; puix que en el text de la Carta als Hebreus (4, 12), que alguns objecten és més que problemàtica; i el nostre evangelista mateix no la posa mai en boca de Jesús ni dels seus coetanis, perquè molt probablement no l'haurien usada.

Deixant-nos de llargues disquisicions filològiques referents a l'ús de la paraula λόγος entre els escriptors grecs, sembla que en els cercles filosòfics principalment alexandrins del segle 1, li donaven aquest sentit: admès com indiscutible que Déu, l'Ésser suprem, és inaccessible, transcendent, i que no pot tenir contacte directe amb la creació — tota vegada que la matèria és més o menys impura —, calia un mitjancer entre els dos, un demiürg de la creació i ordenació de totes les coses: aquest era el λόγος: pels uns, però, era, després de tot, una creatura, si bé la primera en temps i dignitat; pels altres (i aquesta concepció sembla més antiga) no és altre que la *raó divina*, la intel·ligència suprema, odenadora i causa exemplar de totes les coses.

Aquesta teoria, aplicada al Vell Testament per les escoles filonians i rabíniques, portà una interpretació nova a la Sagrada Escriptura: essent Jahvé el Déu inaccessible, incomunicable, en totes les teofanies i sempre que el text sagrat parla de relacions directes entre Déu i els homes, no seria precisament Jahvé de qui es tractava, sinó d'un àngel, d'un enviat *male'ah*; o senzillament de la *mens divina*, Providència: i aqueixa exegesi sembla haver pres també ocasió de les mateixes Escriptures, com que moltes vegades el que es diu de Jahvé ho atribueixen als àngels (vg. Act. 7, 30. ss.).

I què serà el λόγος, el *Verbum* de què parla Sant Joan en les darreries del segle primer? Siguem sincers i generosos: jo no veig cap dificultat a admetre, com admeten autoritzats exegetes, que Sant Joan hagi manllevat la paraula λόγος, no d'un doctor o escola determinada, sinó de l'ambient i ideologia grega que el rodejava. Després de tot la llengua neotestamentària és la llengua del temps.

El que no cal ni es pot admetre, és que l'Evangelista hagi manllevat a la filosofia grega la concepció del Jesús λόγος; que hagi après de l'exegesi filoniana les idees i atributs que calia donar a Jesús.

Joan diu que el λόγος, el Verb, existia abans de totes les coses, que totes han estat per Ell fetes, que és la Llum i la Vida dels homes; que és l'Unigènit de Déu Pare, i Déu com Ell; i finalment que ha pres carn humana, que és Jesús de Natzaret, l'evangelitzador de Judea, que prengué Passió i mort, i ressuscità.

Tots aquests atributs divins de Jesús, la preexistència, la Divinitat, la idea soteriològica i els altres es troben en els Sinòptics, i més encara en Sant Pau, anteriors d'uns trenta anys als escrits joànics: la font comú on tots begueren és l'experiència personal, el conviure amb Jesús, i la tradició vivent.

Més encara, fins prescindint de la Revelació neotestamentària, podia Joan inspirar-se en llibres sagrats del Vell Testament, que estaven a les mans de tots els piadosos judeo-hellenistes, els llibres Sapiencials. Els Proverbis (8, 22 ss.) i Eclesiàstic (24, 5 ss.) ens diuen: "que la Saviesa fou engendrada de Jahvé abans de tota la creació, que eixí dels seus llavis, que estava amb Ell, i amb Ell presidia a la formació del món, i que prengué per especial lloc on habitar el poble escollit, la ciutat Santa de Jerusalem".

Davant d'aquesta doctrina prou explícita del Vell Testament, que a la llum de la Història Evangèlica es feia més compredora; davant principalment de la Revelació de Jesús, conservada en els escrits apostòlics anteriors a Joan, seria un contrassentit crític admetre que el nostre Evangelista, l'amic íntim de Jesús des del primer dia, i testimoni de tota la tradició del segle I, ha tingut necessitat d'anar a espigolar en camp estrany el que podia recollir a mas plenes dintre de casa i en la formació religiosa de tota sa vida.

No solament no és probable; mes ni possible: d'aquelles teories, l'una admetia un λόγος personal, diví, superior a totes les creatures, però creatura també: que sembla només format per excusar Déu de no macular-se amb la matèria; l'altra teoria admet un λόγος impersonal, una mena d'energia vital, que després de la creació ve a confondre's amb l'ànima universal del món: una i altra, per fi, prenen per dogma fonamental la impossibilitat en què es troba la Divinitat d'intervenir directament en la creació i curs de les coses.

Sant Joan, al contrari (i en això serà conseqüent en tots els seus escrits), diu que el Verb és Déu com el Pare, que ha creat directament totes les coses, i que per fi ha pres carn humana, real i vera com la nostra. L'encarnació d'un Déu és la negació absoluta, diametralment oposada al Déu inaccessible, incomunicable dels platònics i filonians.

LA VIDA. (Cf. J. B. Frey en BIBLICA, l. c.)

“Res no hi ha més dolç que el no morir; res no cobeja tant l'home com la vida; per això el Crist ens n'ha parlat tantes vegades”, deia als seus oients Sant Joan Crisòstom (5).

I aquest desig és tan natural a l'home, és tan viu l'anhel de la immortalitat, i l'horror a quant significa anorreament del nostre ésser, que Sant Pau (2 Cor. 5, 1-5) en persona dels fidels, bo i sabent la millor vida que l'esperava, ens fa saber la repugnància forta que sentia per la mort en quant que aquesta importa despullament, separació, una mena d'anorreament, encara que sols momentani, del nostre viure.

Què és, però, la vida? i més que res, on trobar-la? L'arbre de la vida és arbre vedat als homes — deia el Gènesi — després de la caiguda: si, doncs, el qui arruïnà la humanitat ens privà del dit arbre, qui ha vingut a restaurar aquesta pobra humanitat, bé sabrà mostrar-nos altra vegada els camins del Paradís perdut, i posar al nostre abast el fruit de l'arbre de la immortalitat.

Aqueix és el Crist, i, per a nosaltres ara, el Crist precisament joànic.

Com en els Èvangelis Sinòptics ocupa lloc central el “regnum coelorum”, el regne dels cels, de Déu; per contra, aqueix lloc correspon en Sant Joan a la “Vida”. La paraula “vida”, i gairebé sempre com idea primòrdial de la frase, es troba unes 36 vegades en el quart Èvangeli, més unes 20 en la primera Carta i Apocalipsi de Sant Joan; mentre entre tots els Sinòptics no la nomenen més que 16 vegades, el més sovint en sentit divers; en canvi el “regnum coelorum” què es llegeix 82 vegades en els Sinòptics, es troba en un sol passatge de Sant Joan (3, 3-5).

Sant Joan parla: a) de Jesús i la Vida; b) què cosa aquesta sigui; i c) mitjans per a obtenir-la.

a) JESÚS I LA VIDA.

Jesús és la Vida eterna, essencial: “Com el Pare és la vida substancial, així també ha concedit al Fill tenir la *vida* en si mateix” (5, 26); “Jo sóc la resurrecció i la Vida” (11, 25); “Jo sóc el camí, la veritat i la vida” (14, 6; cf. et 1, 4); “Déu ens ha donat la *vida*, i aquesta *vida* està en el seu Fill. Qui té el Fill, té la *vida*; qui no té el Fill tampoc no té la vida” (1 Ioh. 5, 11-13; 20).

(5) In Ioh., hom. 47. PG, 59, 264.

La seva aparició en aquest món fou l'aparició de la vida eterna (1 Ioh. 1, 2).

El fi de la seva vinguda com de la seva Passió fou "...perquè tinguéssim *vida*, i *vida* abundosa" (10, 10; 17, 2; 1 Ioh. 4, 9). "Perquè Déu ha estimat talment el món, que ha donat el seu Fill unigènit; per tal que qui creu en ell no es perdi, sinó que tingui *vida eterna*" (Ioh. 3, 14-16). I l'evangelista en nom dels creients dóna testimoni que verament el Crist és el *Verb de la "vida"* (1 Ioh. 1, 1-2).

Ell la comunica als homes (10, 28; 14, 19; 1 Ioh. 2, 25); i això gratuïtament (Apoc. 21, 6; 22, 17).

Jesús té l'aigua de la vida que pot apaivagar eternament la nostra set, i a tots ens invita a beure'n: "Si algú té set, vingui a mi i begui" (7, 37-39); "...qui beurà de l'aigua que jo li donaré, mai més no tindrà set; sinó que l'aigua que jo li donaré, esdevindrà en ell font d'aigua que brolla vers la *vida eterna*" (4, 13-14). I en l'apocalipsi ens diu Sant Joan que veié en el cel un riu d'aigua cristal·lina, de l'aigua de la vida brollant del soli de Déu i de l'Anyell Jesús (22, 1; cf. 7, 17).

És el pa del cel que dóna la *vida al món*; "qui menja d'aqueix pa, no tindrà fam"; "no com els israelites que menjaren del manà i moriren; qui menjarà d'aqueix pa, no morirà, ans viurà eternament" (6, 33-35; 49-52)

Pel que fa a Jesús, fins els morts tindran *vida* (5, 21); fins els morts que escoltin la seva paraula (5, 25, 28.29); perquè les seves paraules són *paraules de vida* (6, 64; 12, 49.50); i conta. Sant Joan que Sant Pere, en nom dels pocs deixebles que restaven fidels a Jesús després de l'escàndol de Cafarnaüm, ho deia en alta veu: "Senyor, a qui anirem? Vós sols teniu paraules de *vida eterna*" (6, 69).

b) QUÈ ÉS, PERÒ, LA VIDA?

Segons Sant Joan, és ja una realitat present pels deixebles de Jesús; ni caldrà esperar el cel per començar a fruit-ne: "De veritat, de veritat us dic: qui escolta la meva paraula... té la *vida eterna*, i no ve a judici, sinó que ha passat de la mort a la *vida*" (Ioh. 5, 24; cf. 3, 16); "qui creu en mi... qui menja la meva carn i beu la meva sang té la *vida eterna*" (6, 47.55; cf. et 1 Ioh. 5, 13). "nosaltres sabem que hem passat de la mort a la *vida*, perquè estimem els germans" (ib. 3, 14).

Ens ajudaran a conèixer la naturalesa d'aqueixa "*Vida*" les comparances que usa Sant Joan, i els efectes meravellosos que li atribueix:

"Al cristià qui triomfa dels enemics li concediran menjar de l'arbre de la *vida* del Paradís" (Apoc. 2, 7); "podrà coronar-se de la *vida*" (ib. 2, 10):

l'Anyell el durà a satisfer la seva set a les fonts de l'*aigua de la vida* (ib. 7, 17), però ni caldrà tant, perquè aqueixa mateixa *vida* esdevindrà en el seu pit font i riu inestroncable (Ioh. 4, 13-14; 7, 37-39; i com interpreta el mateix Sant Joan (ib. 7, 39) "aqueixa aigua no és altre que l'esperit que Jesús infon en els creients". Aqueixa infusió de l'Esperit de Jesús és la primera resurrecció de la humanitat. "Benaurat i sant el qui d'ella participa: no podrà ésser danyat de la mort segona", eterna (Apoc. 20, 5.6; cf. et 2, 11; 21, 8); "ell està ja inscrit en el llibre de la vida de l'Anyell" (Apoc. 3, 5; 13, 8; 20, 12; 21, 27; 22, 19).

Si aqueixa font de vida eterna que brolla del pit de tot creient fa que mai més no pateixi set, perquè porta en si mateix com apaivagar-la; també es diu que els creients som empeltats en el Crist; i com del cep a la sarment, afluïx a ells la vida divina de Jesús: "Com jo visc del Pare, així el qui menja la meua carn, viurà de mi, de mi prendrà la vida" (6, 58).

Per fi Jesús en dóna la definició, però no especulativa ni filosòfica, ans pràctica i a l'abast de tothom: "La vida eterna és que us coneguin a Vós [Pare celestial], únic vertader Déu, i a Jesucrist a qui heu enviat" (17, 3); i *conèixer* en el vocabulari joànic "no importa solament un acte de la intel·ligència; sinó que també inclou l'afecte, estima i observància de la voluntat de la persona amada" (6). Per tant, nosaltres participem d'aqueixa vida divina en el grau i mesura que coneixem i estimem Déu. Aqueixa "*Vida*" en el llenguatge teològic s'anomena "*gràcia*", però "*gràcia*" amb tots els privilegis, influx diví, filiació divina, i l'estar en camí de salvació eterna.

c) MITJANS PER A OBTENIR-LA.

Si tan dolça és la immortalitat, tan placèvol el fruit de la vera vida, només caldrà saber els mitjans per abastar fruit tan saborós. Seguint sempre Sant Joan — com que Jesús és la Vida, i tenir Jesús serà posseir la Vida — els mitjans són aquests:

1) Anar a Jesús (5, 40; 6, 35; 7, 37-39).

2) Creure en Ell (3, 36): "Qui creu en el Fill, té la vida eterna; qui però no creu en el Fill no veurà la vida..." (cf. 6, 27-29; 40, 47). "Jo sóc la resurrecció i la vida: qui creu en mi, encara que hagi mort viurà. I tot aquell que viu i creu en mi, no morirà mai" (11, 25-26, cf. et 20, 31; i Ioh. 5, 13).

3) Escoltar les seves paraules (5, 24); i posar-les en pràctica: "De veritat, de veritat us dic: qui guardarà la meua paraula, no provarà mai la mort" (8, 51).

4) Menjar el pa eucarístic (6, 50-52, 54-59): "Jo sóc el pa de vida, el

(6) Knabenbauer, *in h. l.*

pa baixat del cel; qui d'ell mengi, mai no morirà, *viurà* eternalment". Això no és pura invitació; és condició necessària i manament exprés pels qui volen obtenir la vida: "De veritat, de veritat us dic: si no mengeu la carn del Fill de l'home, i beveu la seva sang, no tindreu *vida* en vosaltres".

5) Obrar el bé (5, 29); especialment servir el manament de l'amor fraternal (1 Ioh. 3, 14.15): "...hem passat de la mort a la *vida* perquè amem els germans. Qui no els ama, roman en la mort".

6) Finalment, i en una paraula, tenir Jesús (1 Ioh. 5, 11.12): "*La Vida eterna* està en el Fill [Jesucrist]. Qui té el Fill *té la vida*; qui no té el Fill, tampoc no té *la Vida*".

I en llenguatge de l'Apocalipsi, llenguatge de lluita i martiri, es resumeix tot en aquesta frase: "Benaürats els qui renten llurs vestidures en la sang de l'Anyell, ells abastaran el fruit de l'arbre de la vida" (22, 14): *Beati qui lavant stolas suas in sanguine Agni: ut sit potestas eorum in ligno vitae* (cf. et Apoc. 2, 7.10).

d) LA MORT.

Si per Sant Joan la vida, en el sentit ple i digne de la paraula, no és pas la vida física, la corporal, ans la de l'ànima i encara en el seu grau més sublim i diví: se seguirà que per ell, la mort no serà el que en diem nosaltres mort, no serà l'aclucament dels ulls a la llum d'aquest món, la dissolució del nostre cos: tot això, segons Sant Joan, parlant de la mort de Llätzer, no és més que un somni (11, 11-13); una invitació pels fidels a descansar de les fatigues cristianes (Apoc. 14, 13): *Beati qui in Domino moriuntur amodo. Iam dicit Spiritus ut requiescant a laboribus suis*; és un accident momentani que no pot interrompre gens la nostra unió amb Jesús (11, 25): "qui creu en Mi, bo i essent mort, viu"; pensem en el *Regem cui omnia vivunt* i el *tuis fidelibus Domine vita mutatur, non tollitur* de la litúrgia; és com deien sempre nostres avantpassats un *traspàs* — la paraula és justament del nostre Èvangelista quan parla de la mort de Jesús (13, 1; cf. et 1 Ioh. 3, 14) — és el pas d'una vida ja divina, sí, fruïda, però, en grau imperfecte, a la fruïció completa i definitiva; és la floració esplèndida de la llavor divina sembrada en l'ànima del creient (1 Ioh. 3, 1-3). Tal com ens la figurem nosaltres la mort, per Sant Joan no existeix.

La mort veritable, de la qual parla, i suposa sempre Sant Joan no és altra que la privació d'aqueixa *Vida* que Jesús ha portat al món, i d'Ell afluïx als seus seguidors: així, dels qui no posseeixen Jesús, diu Sant Joan, que no posseeixen la *Vida* (1 Ioh. 5, 12); dels qui no compleixen el manament de la

caritat diu que són morts, privats de la vida eterna (1 Ioh. 3, 15; cf. Apoc. 20, 4-5); que no estan escrits en el llibre de la *Vida* (Apoc. 20, 12-15).

I els qui després de tot tenen la sort de sortir de la perversió moral, escriu que passen de la mort a la *Vida* (5, 24; 1 Ioh. 3, 14).

LA LLUM

Dulce lumen, et delectabile est oculis videre solem ens diu l'Ecclesiastès (11, 7) no obstant del seu pessimisme: "cosa amable és la llum, i plaent als ulls el poder mirar el sol". La llum és l'element indispensable per a fruit de la vida: i en totes les literatures li han estat endreçats els més bells càntics. Per un semita la llum és el símbol de la felicitat (Ésth. 8, 16; 10, 6; 11, 11; Job, 33, 28), de la protecció divina a les ànimes justes (Prov. 4, 18; 13, 9; la imatge de la glòria (Tob. 13, 13): a ella són comparades la saviesa (Sap. 6, 23, 24; 7, 10; Eccli. 24, 37), la santedat (Sap. 5, 6; Eccli. 32, 20).

I tots haurem experimentat fonda emoció espiritual en sentir cantar en la litúrgia nadalenca la profecia d'Isaïas (9, 1 ss.) anunciant els temps del Messias com una llum esplèndida levant-se en regió de tenebres; o l'altra del mateix profeta cantant la glòria de la futura Jerusalem (60, 1-3): *Surge, illuminare Ierusalem, quia venit lumen tuum, et gloria Domini super te orta est. Quia ecce tenebrae operient terram, et caligo populos; super te autem orietur Dominus, et gloria eius in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui.* "Lleva't, Jerusalem, i vesteix-te de claredat! puix que ta llum s'apropa i la glòria de Jahvé damunt de tu resplendirà. Les tenebres omplien la terra, i la fosquedat els pobles; per tu, però, es llevarà Jahvé, i la seva glòria t'illuminarà. Les nacions caminaran vers la teva llum, i els reis vers la claredat del teu renaixement."

Doncs Sant Joan ens dirà més: ens dirà que llum de les ànimes en el camí de la *Vida* és Jesús; que els homes aniran bé o s'esgarriaran segons que segueixin o no aquesta llum, que ells mateixos decideixen la seva sort eterna en admetre o rebutjar els raigs salvífics de la dita llum; i finalment que aquesta llum no és altre que un nou aspecte de la *Vida* per Jesús portada.

JESÚS ÉS LA LLUM

Després de notar que Déu és la llum essencial i que en Ell no pot haver-hi cap mena de tenebres (1 Ioh. 1, 5), diu que Jesús, el Verb diví, ja abans de venir al món, era la *Llum*, llum que illuminava tots els homes qui venien a la vida (Ioh. 1, 4, 9); i quan ens parla del Jesús evangelitzador dels poblets de

Judea i Galilea, ens recorda declaracions tan explícites: "Jo sóc la llum del món; qui em segueix, no camina a les fosques, sinó que tindrà la llum de la vida" (8, 12); "Mentre só al món, só llum del món" (9, 5); "Jo, la llum, he vingut al món a fi que qui creu en mi, no es quedi en les tenebres" (12, 46). I en vigílies de la seva Passió, advertint les turbes d'aprofitar-se'n: "La llum encara és amb vosaltres per poc temps. Camineu mentre teniu llum, a fi que no us sorprenguin les tenebres... Mentre teniu llum creieu en la llum a fi que sigueu fills d'aqueixa llum" (12, 35-36).

En el llenguatge simbòlic de l'Apocalipsi ens dirà que Jesús és l'"esplèndida estrella matinal" (Apoc. 22, 16); "que la celestial Jerusalem no tindrà necessitat de sol ni lluna que la il·luminin; perquè... la seva llum és l'Anyell, a la resplendor de la qual caminaran les gents, sense que mai pugui sorprendre-les la nit" (ib. 21, 23-25).

D'entre els Sinòptics sols Sant Mateu en dos passatges s'apropa a la concepció joànica de la llum: quan diu que els Apòstols són la llum del món (5, 14-16) i quan recorda la profecia d'Isaïas de la llum messiànica, resplendint en les regions de les tenebres (4, 14 ss.).

ELS HOMES I LA LLUM

Com reberen els homes aquesta llum? Sant Joan confessa amb tristesa que si bé és veritat que la llum del Verb ja abans d'encarnar-se il·luminava els homes, aquests no la volgueren rebre (1, 5, 10.11); que els jueus semblaren per un moment alegrar-se amb la llum del Precursor (5, 35); però tot l'Évangeli ve a ésser un comentari històric resumit en aquella frase que tanca el discurs de Jesús sobre la llum del món: "Això els digué Jesús, i se n'anà, i s'amagà d'ells: amb tot i haver obrat davant d'ells tants prodigis, no creien en ell... perquè es complís el que digué Isaïas: "ha enecat els seus ulls i endurit llur cor, a fi que no vegin ni entenguin" (Ioh. 12, 36-40). I tant als jueus com als homes en general ens recorda la gravíssima expressió de Jesús: "Aquest és el judici [o decisió de la pròpia sort eterna]: que la llum ha vingut al món, i els homes s'han estimat més les tenebres que la llum, perquè les obres llurs eren males. Perquè tot aquell qui obra malament, avor-reix la llum, i no s'acosta a la llum, per tal que no siguin reprovades les seves obres. Mes qui obra la veritat, ve a la llum, a fi que les seves obres siguin manifestades, perquè han estat fetes en Déu" (3, 18-21). I venint a casos particulars diu: que qui no estima els germans camina en tenebres (1 Ioh. 2, 9); al contrari camina en la llum qui practica el manament de l'amor (ib. v. 10); i que no devem il·lusionar-nos: que si caminàvem en tenebres, no tindríem pau ni unió amb Déu (1 Ioh. 1, 6.7), puix que Ell és la

Llum que exclou tota mena de tenebres (ib. 1, 5). Finalment, del seu temps escriu Sant Joan, que la llum evangèlica anava fent-se camí i esvaint les tenebres del paganisme: “les tenebres passen, i la llum vera va resplendint” (1 Ioh. 2, 8).

De totes aquestes observacions, fàcil serà deduir una definició sintètica de la *llum* i de les *tenebres* en els escrits joànics:

La *llum* no és més que un caire de la *Vida* que Jesús ens ha vingut a donar: per això trobem dues vegades aquestes expressions: “La *Vida* era la *llum* dels homes” (1, 4); “qui em segueix... tindrà la *llum de la Vida*” (8, 12); per altra banda, aqueixa vida divina per la nostra intel·ligència no podia ésser altra que llum: per tant en el grau sublim eminentment joànic, la llum: és la Revelació de Jesús, la saviesa divina; l'Esperit de Jesús il·luminant, guiant, la consciència cristiana colectiva i individual, amb influx no platònic o sols especulatiu, ans vivificador.

Les tenebres seran la privació d'aqueixa llum vivificadora: tot quant en els homes hi ha d'error, de falsedat i perversió moral, personificat en l'enemic de la llum, en l'Esperit de les tenebres.

EL MÓN

Els antics hebreus no saberen trobar un nom apropiat a la creació tota: devem a la pensadora Grècia la paraula per significar el conjunt harmònic de les obres creades: *κόσμος*, que vol dir *ornament, orde, pulcritud*; d'on els llatins digueren *ornatus, mundus*: món.

En aquest sentit, ja anterior al cristianisme, el trobem també sovint en diversos escrits neotestamentaris: per només citar Sant Joan, en igual sentit han d'interpretar-se passatges com els següents: “El Verb il·lumina els homes que vénen a aquest *món*” (1, 9; cf. 16, 21); “Pare... vós m'heu estimat des d'abans de la creació del *món*” (17, 24). “Són tantes les obres de Jesús que, a escriure-les totes, ni crec que al *món* poguessin cabre-hi els llibres que foren necessaris” (21, 25). Els nostres llibres sagrats, però, coneixen i usen amb més freqüència la paraula *món* en sentit més restringit, desconegut dels primers clàssics grecs: per a significar la terra habitada, els homes que l'habiten: per exemple quan ens diu Sant Joan “que Déu ha estimat tant el *món*, que li volgué donar el seu Fill” (3, 16); que “Jesús és llum del *món*” (9, 5); que “esborra els pecats del *món*” (1, 29; cf. et 4, 42; 6, 33; 7, 4; 8, 26; 12, 19; 18, 20 etc.).

També en aqueix sentit ens deia Sant Mateu, en la paràbola del Sembrador, que el camp on sembra és el *món*, són els homes (13, 38).

Hi ha finalment una altra significació — i aquesta, característica de Sant

Joan — inclosa en la paraula *món*, i ben albiradora en passatges com aquests. “El *món* a vosaltres no us pot avorrir; a mi sí que m’avorreix perquè el reprenc del mal obrar” (7, 7); i als deixebles: “si el *món* us odia, sapigheu que abans m’ha odiat a mi” (15, 18); com també quan parla del príncep d’aquest *món* (14, 30; 16, 8-11). “No vulgueu estimar el *món* ni les seves coses. Si algú l’estima, no tindrà l’amor del Pare: perquè tot quant hi ha en el *món*, concupiscència és de la carn, dels ulls, i supèrbia de la vida” (1 Ioh. 2, 15.16). I consolant els seus deixebles els escriu Sant Joan: “Mireu quant d’amor ens ha tingut el Pare, que puguem anomenar-nos i ésser realment fills de Déu: per això ens desconeix el *món*, perquè desconeix també a Déu del qual som fills” (1 Ioh. 3, 1.2). Finalment es veu tota l’oposició i contrast entre Jesús i el *món* quan, encoratjant els seus deixebles a seguir-lo no obstant de les dificultats per part dels homes, els diu: “us he parlat perquè tingueu confiança i pau en mi: en el *món* hi tindreu persecucions: però coratge! jo he vençut el *món*” (Ioh. 16, 33).

En els Evangelis Sinòptics, quasi no sabríem trobar aquesta idea més que en dos o tres passatges, per exemple quan Sant Mateu ens recorda l’anatema de Jesús al *món* “ai del *món* pels (seus) escàndols” (Mt. 18, 7); i quan Sant Lluç diu “que la gent del *món* es neguiteja per les coses materials” (12, 30); o “que els fills d’aquest segle són més hàbils entre ells, que no pas els fills de la llum” (16, 8).

Així es veu que la idea característica que té Sant Joan del *món*, és de neta antítesi amb l’Esperit de Jesús i l’Esperit que demana als seus deixebles: ells han de formar porció escollida, separada de la massa dels homes, no deixar-se imbuir del seu esperit, han de lluitar contra els seus corrents, ni témer les seves persecucions: després de tot Jesús l’ha ja vençut, en vèncer el seu príncep, en donar exemple i els mitjans per acabar-lo de vèncer en nosaltres mateixos. Aqueix *món* joànic podria definir-se amb el comentari de Sant Agustí al text de Sant Pau (Eph. 6, 12): “la nostra lluita és... amb els prínceps i regidors de les tenebres d’aqueix *món*”: “no creguis que els malignes esperits siguin els regidors del cel i la terra: digué *món*, això és, regió de les tenebres; *món*, això és, els seus amadors; *món*, val a dir, els dolents i malvats; *món*, per fi, del qual diu l’Evangeli que és incapaç de comprendre i amar Déu” (*In Ps.* 54, 1).

LA VERITAT

Després de vint segles de Cristianisme i de llum evangèlica, no ens seria permès de preguntar *quid est veritas*, “què cosa és la veritat”, com preguntava despectivament a Jesús aquell governador romà; ni molt menys

seria just de girar com ell l'espatlla sense preocupar-nos de la resposta del nostre diví Salvador (Ioh. 18, 37-38). No amb aquest esperit escèptic, ans amb l'intent de fer memòria, de recordar el que tots havem après, podem retreure una vegada més les ensenyances de Sant Joan, i de Jesús per boca de l'Evangelista referents a la *Veritat*.

a) JESÚS I LA VERITAT.

Jesús, en aquell gran sermó del Sant Sopar, es definia a si mateix, parlant amb els apòstols: "Jo sóc el camí, la *veritat* i la vida" (14, 6); pregava el Pare celestial que santifiqués i confirmés en la *veritat* els seus deixebles (17, 17), i per a després de l'Ascensió prometia enviar-los l'Esperit de la *veritat* que els recordés tota la seva doctrina (14, 15-17). L'endemà, davant de Pilat que l'interrogava de les seves aspiracions polítiques i de si era rei: "Respongué Jesús: tu dius bé que jo só rei. Per això só nascut i per això só vingut al món, per donar testimoni a la veritat: [és súbdit meu] i escolta ma veu tot aquell qui és de la veritat" (18, 37).

Per fi l'Evangelista, en nom dels deixebles i contemporanis de Jesús, confessa que el Salvador fou vist ple de gràcia i de *veritat* (1, 14); i que si Moisès ens donà la Llei, la gràcia i la *veritat* les hem hagudes per Jesús (1, 17).

Així, doncs, Jesús és la *veritat*, i el seu regnar és fer triomfar la *veritat*.

b) ELS HOMES I LA VERITAT.

Clar que si Jesús és la *Veritat*, i si ha vingut per a fer-la triomfar, caldrà anar a Jesús per venir en coneixement i possessió d'ella. Aqueixa *veritat* de què el diví Mestre ens parla, no és precisament la veritat filosòfica, la veritat purament especulativa: no venia a ensenyar un sistema més, d'investigació científica, ni a alliberar-nos d'aquella neguitosa ocupació, que diria l'Eclesiastès (1, 13), que turmenta els homes cobejosos d'esbrinar els secrets de la naturalesa.

La *veritat* que ensenyava Jesús és d'ordre moral i religiós, d'ètica divina. Per això deia a aquells jueus que havien cregut en Ell: "si vosaltres persevereu en la meva doctrina, sereu realment deixebles meus; i coneixereu la *veritat*, i la *veritat* us farà lliures"; com segueix, lliures de les flaqueces morals (8, 31-36); a la Samaritana, preocupada com els seus compatricis de saber el lloc del ver culte, obre Jesús el vel dels temps futurs, anunciant que des d'ara Déu no necessitava d'un Temple determinat, d'ombres ni figures: que li bastava i volia ésser adorat en esperit i *en veritat* (4, 23.24).

I Sant Joan, interpretant autènticament el pensament del diví Mestre, escriu que no van pel camí de la *veritat* els qui continuen en les tenebres morals (1 Ioh. 1, 6); els qui no es volen reconèixer pecadors (ib. v. 8); qui es vanten de conèixer Déu, sense observar els seus manaments (ib. 2, 4); en canvi sabrem si caminem en la *veritat*, si observàvem el precepte de l'amor fraternal (1 Ioh. 3, 18.19; cf. 3 Ioh. 8); si estàvem en comunió amb els apòstols o successors seus (1 Ioh. 4, 6); si érem amics de la llum: "Fillets meus, no estimem de paraula solament, sinó de fets i en *veritat*: en això coneixerem si som de la *veritat*"; "Qui coneix Déu, ens escolta; qui no és de Déu, no ens escolta: en això es coneix l'*esperit de la veritat*, i l'*esperit de l'error*"; "Qui obra la *veritat ve a la llum*" (Ioh. 3, 21) perquè no tem manifestar les seves obres ni intencions.

Per les raons contràries, per estar el seu esperit en directa oposició amb l'Esperit de Jesús, el món és incapaç de rebre l'Esperit de la *Veritat* que Jesús enviarà als seus deixebles, i que no els deixarà mai (14, 16.17; 16, 13).

c) LA FALSEDAT MORAL.

Com les tenebres són el revers de la llum, de la *Veritat* ho és la falsedat i mentida.

A Jesús, Mestre de la *Veritat*, s'oposa, en l'eterna lluita entre el bé i el mal, Satanàs com pare de la mentida i falsedat moral: "el qual — segons Jesús — no perseverarà en la *veritat*, i la *veritat* no està en ell; quan diu mentida, parla com ell és perquè és mentider i pare de la mentida" (8, 44); "ell és la serpentina antiga qui sedueix tot el món" (Apoc. 12, 9; 20, 9); que es val de la bèstia apocalíptica per a enganyar els homes (ib. 13, 14), de l'Anticrist i els pseudo-profetes: "Aqueixos es coneixen perquè en el fons de la seva doctrina, vénen a negar la vinguda del Redemptor Jesús i la seva Divinitat" (1 Ioh. 2, 22 ss.; 4, 1-3; 2 Ioh. 7); a semblança d'aquests van fora de la *veritat* els qui diuen estimar Déu i per altra banda odien el pròxim (1 Ioh. 4, 20) o no creuen en els testimonis del Pare celestial referents al seu Fill (ib. 5, 10; cf. 1 Ioh. 1, 10).

Però acaba Sant Joan: "els qui segueixen la *falsedat* sofriran la mort segona" (Apoc. 21, 8); "no entraran en el regne del cel" (ib. 21, 27; 22, 26).

De tots els textos citats es veu que la *mentida i falsedat* de què parla Jesús i l'Evangelista, és subjectivament la manca de sinceritat moral amb Déu i la consciència, la hipocresia espiritual. I com que aquesta pot tacar totes les nostres relacions amb Déu i els nostres germans, dir d'una persona que *camina en la falsedat*, serà atribuir-li una consciència maculada, en les seves intencions i en els seus afectes. En canvi, *caminar en la veritat*, obrar

la veritat, serà posseir la sinceritat espiritual amb Déu i amb la nostra fe, serà tenir una consciència oberta de bat a bat a la llum divina.

Per això, era la més gran lloança que podia fer-se d'un home religiós, la frase de Jesús saludant el simpàtic Natanael: *Ecce vere israelita, in quo dolus non est*. "Heus aquí un ver israelita, en el qual no hi ha falsedat" (Ioh. I, 47).

CONCLUSIÓ.

No he fet altre que encantellar el bloc granític de la teologia joànica, mina riquíssima i font inestroncable d'ensenyament espiritual. Qualsevulla frase de Jesús conservada pel nostre Èvangelista pot ésser objecte d'un detingut estudi i meditació profunda; algunes, però, d'aqueixes idees que he presentat com a *característiques*, serveixen particularment per a formar-nos un alt concepte tant del diví Mestre que les ha dites o inspirades com del deixeble que ens les ha trameses.

He dit en començar, i crec útil repetir-ho: idees *característiques*, no exclusives: perquè exceptuada la concepció joànica del Verb, les altres es troben parcialment en els Sinòptics; però diguem-ho tot, només parcialment; mentre en Sant Joan són projectades en un món superior, en una nova llum que fa ressortir molt més la divina Personalitat de Jesús.

No hi ha cap mena de dubte — fins deixant-nos d'exageracions hiper-crítiques i modernistes — que la figura de Jesús en el quart Evangeli apareix de molt més enlairada, més transcendent que no en els tres primers evangelis: això ens ensenyaren els nostres antics pares quan anomenaven el quart Evangeli l'evangeli espiritual, místic; quan el seu autor l'anomenaven Teòleg; i resumint tota la tradició, ens deia Sant Agustí, en explicar els símbols dels evangelistes, l'àguila, el lleó, el bou i l'home: "aquests tres animals, lleó, home i bou, caminen per terra: d'on els tres [primers] evangelistes es detenen a descriure el que ha fet Crist com a home, i els manaments que ha donat als qui viuen encara la vida mortal. Joan, però, encelant-se com àguila damunt les boires terrenals, mira fit a fit la llum inaccessible de la Divinitat" (*De Cons. Ev.* I, 6; 9). I Sant Jeroni (c. *Jov.* I, 26), el gran enamorat de les Sagrades Escripures, escriu: "L'Evangeli de Sant Joan es diferencia no poc dels altres: Sant Mateu parla principalment de Jesús-Home; Sant Marc de la seva potència miraculosa; Sant Lluc del seu sacerdocí i virtut expiatòria. Sant Joan, però, com àguila que es llança vers l'infinit, arriba fins a la vida íntima de les Persones divines; i comença el seu Evangeli més enllà del temps: Al principi era el Verb, i el Verb era amb Déu, i Déu era el Verb". I aqueixa alta estima i consideració no ha minvat davant

dels atacs dels racionalistes del segle XIX; com l'autor, l'amable Sant Joan, fou el Benjamí de Jesús i del Col·legi Apostòlic, la seva obra literària serà sempre estimada per l'Església i les ànimes espirituals com la joia més preada entre els escrits evangèlics: d'ambdós canta la litúrgia en la seva festivitat (27 de desembre):

Valde honorandus est Beatus Ioannes, qui supra pectus Domini in coena recubuit: cui Christus in cruce Matrem virginem virgini commendavit. Fluente evangelii de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit. “Molt honorable és el Benaurat Joan que meresqué recolzar el seu cap en el pit del Senyor: al qual, com a verge que era, Jesús moribund deixà encomanada la Verge sa Mare. Poà les aigües evangèliques de la mateixa font del pit del Senyor”.

Aquesta és la seva *característica* i més alta excel·lència: l'espiritualitat, la intimitat amb què tracta Aquell que es dignà amar-lo d'un amor particular i més íntim: sense voler donar un valor absolut a la frase, diria que el Jesús dels Sinòptics està en aquella dita de Sant Mateu (9, 35; cf. et Act. 10, 38): *circuibat praedicans evangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem infirmitatem.* “Passava Jesús escampant la Bona Nova del regne de Déu, i guarint tot sofriment i tota malaltia”. Aquest Jesús, com es veu, és ben humà; per contra Sant Joan es fixà en dues frases no conservades per cap Sinòptic, en les quals Jesús es definia a si mateix: “Jo sóc el camí, la veritat i la vida”, “Jo sóc la llum del món”. Així, el deixeble espiritual, l'amic de les idees sublimes, en definir i caracteritzar el seu amat Jesús es definia i caracteritzava a si mateix.